

УДК 124.5

Озерова Т.Ю.

Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, м. Донецьк, Україна, e-mail: TatyanaVelaskes@gmail.com

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОЇ АКСІОЛОГІЧНОЇ ПАРАДИГМИ

Ozerova T.Yu.

Donetsk National University of Economics and Trade named after Mykhayilo Tugan-Baranovsky, Donetsk, Ukraine, e-mail: TatyanaVelaskes@gmail.com

METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF RESEARCH THE MODERN AXIOLOGICAL PARADIGM

***Мета.** Актуалізація та системний аналіз теоретико-методологічного фундаменту дослідження сучасного аксіологічного дискурсу.*

***Методика.** Визначено основні проблеми та перспективи сучасної аксіології як науки в контексті історичного генезису і новітніх досліджень у цій галузі наукового знання. Проведено аналіз аксіологічних фундаментальних концептів і методологічних принципів у сучасній науці про цінності, що допомогло виявити найбільш перспективні й актуальні підходи до сучасних наукових пошуків.*

***Результати.** Проведене дослідження показало, що методологічні підходи до аналізу цінності дали підставу для розвитку безлічі напрямків філософської науки, таких як феноменологія, соціологія, герменевтика, екзистенціалізм і прагматизм. Вони дали початок розвитку багатьох сучасних суспільних і гуманітарних наук, сприяючи розвитку прогресу і загальнолюдської системи цінностей. Таким чином, проведений аналіз проблеми методологічних підстав аксіологічної парадигми постмодерну говорить про те, що сучасне трансформаційне суспільство потребує не тільки розробки соціально-культурологічних проблем сучасної цивілізації, а й філософських засад ціннісного шару соціальної реальності.*

***Наукова новизна.** Проведено дослідження специфіки методологічного аспекту сучасного аксіологічного дискурсу в контексті різних напрямків і підходів (феноменологічного, соціокультурного, прагматичного, екзистенціального й ін.), що дало можливість автору виявити на цій підставі специфічний систематизований теоретико-методологічний підхід.*

***Практична значущість.** Прагматичний бік цього дослідження полягає у подальшому використанні результатів, отриманих автором, для розробки рішень ціннісної проблематики в сучасній соціальній реальності.*

***Ключові слова:** аксіологія, ціннісні концепти, методологічні підстави, феноменологія, дискурс, соціум, норми, класифікація, наукове дослідження, парадигма.*

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Сучасна цивілізація перебуває в процесі постійного перетворення, який, у свою чергу, обумовлює специфічність сьогоденної картини світу, що включає в себе сучасні наукові дослідження. Цілком закономірним здається взаємозумовленість цивілізаційних процесів і наукових пошуків, тому що сучасна наукова парадигма являє собою мультидисциплінарний підхід до дослідження в контексті аксіологічних концептів сучасної соціальної реальності.

Загальновизнаним фактом є те, що ХХ століття стало переходом від класичної раціональної європейської світоглядної парадигми, з її чітким розмежуванням між суб'єктом і об'єктом дослідження, жорсткою регламентованістю технічних і моральних

приписів, до неklasичної, характерною рисою якої є міждисциплінарність, проблема релятивності і співвіднесення суб'єкта й об'єкта. Остання ж, у свою чергу, перебуває в процесі трансформації в оновлений, постнеklasичний варіант, який передбачає експлікацію ціннісно-нормативних принципів з різних сфер наукового знання і співвіднесення їх з соціальними цілями і цінностями [1].

Саме в ХХ ст. аксіологія стала не тільки самостійною дисципліною, але й зайняла провідні позиції в актуальних наукових дослідженнях. Природно, що сучасна ситуація в суспільстві, що трансформується, передбачає не тільки подальший розвиток аксіології як самодостатньої і важливої дисципліни, а й активне використання її у вирішенні актуальних проблем інших наук – як природних, так і гуманітарних.

Виходячи з окресленої вище актуальності цієї науки, принципи, методологія і базисні концепти сучасної аксіології, які є її теоретичним фундаментом, потребують докладного і цілісного розгляду. Адже теорія цінностей, як і будь-яка інша наукова дисципліна, потребує чітко окресленого і розробленого методологічного підґрунтя, на підставі і за допомогою якого можна провести будь-яке інше теоретизування. Таким чином, метою цього дослідження є аналіз і систематизування методолого-теоретичного фундаменту сучасного аксіологічного дискурсу.

Ступінь розробленості проблеми. Аксіологію можна назвати провідною сферою дослідження європейських і американських науковців минулого століття. Незважаючи на недовгу історію її існування як самостійної дисципліни, теорія цінності привертала увагу багатьох великих мислителів і вчених. Наприклад, В. Віндельбанд і Г. Ріккерт сформували онтологічний напрямок аксіології ХХ століття, Ф. Ніцше закликав до повної переоцінки цінностей християнської цивілізації, Г. Коген і Е. Кассілер доводили у неокантіанському стилі трансцендентальність останніх.

Слід зазначити науковий внесок в аксіологію Ф. Brentano, який багато в чому визначив загальний конструкт сучасної теорії цінності, включивши в неї поняття інтенціональності. Також варто відзначити внесок представників натуралістичного психологізму і прагматизму – Дж. Дьюї, Х. Ернфельс, Р.Б. Перрі, які вивчали цінність як продукт свідомості індивіда, й Е. Гуссерля, М. Шелера, Н. Гартмана, Р. Інгардена, М. Дюфрена, які досліджували цінність як онтологічне або феноменологічне утворення, аксіологічне переживання навколишньої реальності.

У вітчизняній науці після прийняття незалежності існує великий пласт досліджень на аксіологічну проблематику, багато вчених у своїх роботах розглядають різні аспекти теорії цінностей, прагнучи актуалізувати цю тематику для сучасного суспільства. До них можна віднести таких вчених, як Н. Асташев, Б. Гершунський, В. Гінецінський, І. Ісаєв, Г. Чіжакова, Є. Шіянова, В.К. Бакшутів, Г.П. Вижлецов, О.Г. Дробніцький, В. Межуєв. Але дослідження аксіологічної проблематики сучасної цивілізації вимагає докладного розгляду теоретико-методологічних основ науки про цінності. Адже саме специфіка підходу до вивчення проблеми визначає напрямок вектора дослідження.

Для того, щоб говорити про проблему аксіологічного дискурсу в епоху постмодерної світоглядної парадигми, необхідно докладно вивчити існуючі інтерпретації і підходи до розуміння ціннісних концептів. Автор ставить перед собою завдання аналізу найбільш вагомих концепцій сучасної аксіології, які зустрічаються в науковому дискурсі.

Для виконання цього завдання необхідно виявити, як трактується поняття цінності з точки зору різних методологічних підходів. Методологія дослідження цінності передбачає виявлення основних методологічних напрямків у теорії цінностей, визначення та систематизацію класифікації цінностей, виявлення теоретико-методологічної ролі цінностей у сучасному суспільстві, аналіз основних принципів і підходів до дослідження цієї проблематики.

З метою вивчення дефініцій поняття цінності, які існують у сучасній науці, логічно провести їхній системний аналіз. Так, у «Новітньому філософському словнику», укладеному А.А. Гріцановим 1998 р., наведено таке визначення: «Цінність – термін, що використовується у філософії для вказівки на людське, соціальне і культурне значення певних об'єктів і явищ. Вони задають одну з можливих граничних рамок соціокультурної активності людини. Цінності безпосередньо «не є даними» і «не уявні», вони втілюються і реалізуються за допомогою універсальних культурних механізмів. Насамперед – через норми»[5].

З вищенаведеного визначення можна зробити висновок, що автор визначає цінності як центральну константу в аналізі механізмів визначення мети й повинності як варіантів ціннісного заповідання. З цієї точки зору цінності, забезпечуючи тимчасову спадкоємність, дозволяють розділити світ сущого і світ належного і структурувати майбутнє як подолання наявних умов, як світ ціннісноутворених цілей [5].

У «Філософському словнику» А. Івіна (Москва, 2004) цінність трактується як «стосунки між поданням суб'єкта про те, яким має бути оцінюваний об'єкт, і самим об'єктом. Якщо об'єкт відповідає пропонованим до нього вимогам, він вважається хорошим, або позитивно цінним; об'єкт, що не задовольняє вимогам, відноситься до поганих, або негативно цінних; об'єкт, що не представляється ні хорошим, ні поганим, визнається незначущим, або ціннісно нейтральним» [7].

Далі у цій статті автор робить явний ухил у бік виявлення істинності значення цінності та її оцінок. Філософ стверджує: «Цінність як відношення відповідності об'єкта уявленню про нього є протилежністю істини як відношення відповідності представлення об'єкту. Істинне відношення між думкою і об'єктом знаходить своє вираження в описах, ціннісне ставлення – в оцінках. У разі першого відношення відправним пунктом зіставлення твердження об'єкта є об'єкт, у випадку другого відношення таким пунктом служить твердження [7]». Таким чином, з цього визначення випливає, що цінність розуміється як певна відповідність між предметом або явищем навколишнього соціальної реальності та поданням індивіда про нього.

У «Новій філософській енциклопедії» під редакцією В.С. Стьопіна (2001 р.) наведено таке визначення: «Цінність – одна з основних понятійних універсалій філософії, що означає в узагальненому вигляді невербалізовані, «атомарні» складові найбільш глибинного шару всієї інтенціональної структури особистості – в єдності предметів її прагнень, особливого переживання – володіння та зберігання свого «надбання» у схованках серця, які конституують її внутрішній світ як «унікально суб'єктивне буття» [8]. У цьому варіанті трактування дефініції цінності лежить, очевидно, психологічний підхід до проблеми. Оскільки акцент робиться на індивідуально-особистісній складовій проблеми цінності, то вгадуються відтінки персоналізму, філософської антропології.

У «Філософському енциклопедичному словнику» (2010 р.) повідомляється, що «цінність є не властивістю якоїсь речі, а сутністю і водночас умовою повноцінного буття об'єкта. Наявність безлічі людських потреб і способів відчуття пояснює існування різноманітності оцінок: те, що для одного має велику цінність, для іншого – малу чи взагалі ніяку».

Визначення цінності як умови існування та буття речей говорить про онтологізацію сутності розуміння цінності. Цей підхід, як відомо, характерний для класичного періоду аксіологічної науки і завдячує своєю появою Баденській школі неокантіанста в особі її засновників – Віндельбанда і Ріккєрта. Такий варіант трактування дефініції робить цінності невід'ємною і причинною частиною загальної онтології соціальної реальності.

Таким чином, наведені варіанти тлумачення одного поняття свідчать про те, що, не дивлячись на подібні каркасні конструкти у визначенні цінності як основної філо-

софської категорії аксіології, з притаманними їй специфічними рисами, погляди дослідників на походження, функції, місце цінностей у сучасному соціальному просторі суттєво різняться.

Цей факт у першу чергу обумовлено різноманітністю теоретико-методологічних підходів до дослідження проблеми цінностей та аксіології в цілому. Звичайно, необхідно зауважити, що філософській системі наукових знань притаманний плюралізм думок, поглядів, методів, точок зору. Безумовно, в евристичному аспекті плюралізм як система поглядів (думок, ідей, концепцій) суб'єктів наукового і філософського пізнання, що виникає з особливого бачення об'єкта пізнання, породжує колективні загально визнані принципи і стандарти [1]. Саме на підставі особливого бачення формують парадигму науково-пізнавальної та філософської діяльності і створюють різні теорії. Саме з точки зору своєї належності до наукового знання аксіології просто необхідно розробити базисні, відповідні до її специфічної сфери дослідження теоретико-методологічні принципи наукового пізнання світу цінностей.

Після аналізу дефініцій досліджуваної категорії необхідно розглянути існуючі види цінностей, притаманні сучасній соціальній реальності, і їхні класифікації в науково-філософській літературі. Це допоможе визначити той методологічний підхід, на фундаменті якого проводитиметься наше наукове дослідження. У книзі «Філософія» за редакцією В.І. Кирилова [6] виділено такі групи цінностей: 1) за змістом – економічні, політичні, соціальні та духовні; 2) за суб'єктом – суб'єктивно-особистісні цінності, які формуються в процесі соціалізації та накопичення життєвого досвіду індивіда, і надіндивідуальні – групові, національні, класові, загальнолюдські і духовні (на відміну від утилітарної, духовна цінність має самодостатній характер і не потребує мотивів поза своїми межами; якщо утилітарні прагматичні цінності визначають цілі діяльності, то духовні цінності – її сенс). Особистісні цінності відбиваються у свідомості у формі ціннісних орієнтацій. «Ціннісні орієнтації – це ставлення особистості до соціальних цінностей, що виступають як регулятори її поведінки. Сукупність типових ціннісних орієнтацій, властивих якійсь соціальній групі, називають соціальним характером» [6]. Ціннісні концепти часто пов'язують з поняттям оцінки, оцінювання в сучасному світі, і це є цілком закономірним, адже сам процес орієнтації на цінність нерозривно пов'язаний з оцінкою, яка є засобом усвідомлення цінності, ставлення суб'єкта до об'єктивної реальності. Сама оцінка складається з акту порівняння, власної оцінки та рекомендацій до прийняття того, що визнається цінністю.

Суб'єкт, який оцінює предмет або явище, формулює судження про корисність або шкідливість, необхідність або непотрібність того, що оцінюється. Оцінка пов'язана з прагматикою в широкому сенсі цієї категорії (як суспільно-історичною практикою людини). Оцінка означає рішення щодо вибору, а вибір веде до дії. Оцінка, таким чином, організовує практичну діяльність. Тобто, ціннісне відображення соціальної реальності формує прагматичну складову життя суб'єкта.

Але основна проблема полягає не в співвіднесенні і взаємозв'язку оцінки та ціннісного концепту, а у визначенні об'єктивності, істинності й актуальності цього оцінювання або переоцінки якоїсь події, явища, предмета. Не слід дивитися на переоцінку як на якусь вільну переорієнтацію, як на свавілля. Аналіз методологічних підходів до проблеми цінностей передбачає виявлення основних методологічних підходів до теорії цінностей, визначення класифікації цінностей, виявлення ролі соціальної системи цінностей у сучасному суспільстві. Аналіз аксіології як науки показує, наскільки неоднозначним може бути їхнє розуміння.

Різні філософські напрямки визначили підходи до розвитку теорії цінностей. Ці напрямки представлено М.С. Каганом у роботі «Філософська теорія цінності» [2]. Що стосується поняття цінності як філософської категорії, що має універсальний характер,

то вона увійшла в філософію як самостійна константа в 60-х роках XIX століття. Цей факт пов'язують з трактатом німецького філософа Г. Лотце «Підстави практичної філософії» і з його твором «Мікрокосм».

Згодом, вже на підставі набутого категоріального статусу цінності сформувалася філософська теорія цінності, або аксіологія. Її становлення прямо пов'язане з неокантіанством, зокрема з Баденською школою. Засновниками цього напрямку були відомі філософи В. Віндельбанд і Г. Ріккерт. Віндельбанд підкреслював, що Г. Лотце висунув вперед поняття цінності і поставив його на чолі метафізики. На цій підставі, за В. Віндельбандом, і виникає теорія цінності «як новий вид основної філософської науки» [3]. Цінність, стверджує мислитель, припускає загальну обов'язковість і складається під загальне обов'язкове визнання.

Західний дослідник А. Едель у вступній статті до збірки «Цінності і теорії цінності в XX столітті в Америці» визначає три основні тенденції в аксіологічних дослідженнях: ідеалістичну, натуралістичну і прагматичну. У свою чергу, філософ А. Мессер розділяє підходи на феноменологічний (М. Шелер), ідеалістичний (Г. Ріккерт), ідеалістично-реалістичний (Г. Мюнстерберг) і реалістичний (А. Штерн) [2].

Л.Н. Столович побачив в аксіології Європи та Америки XX століття сім течій: психологічну, натуралістичну, соціологічну, логіко-семантичну і семіотичну, об'єктивно-онтологічну і феноменологічну, екзистенціалістичну та теологічну. У російській філософії він виділив так само кілька напрямків: «Той факт, що російська філософська думка трактувала цінності теологічно або позитивістськи, свідчить про те, що теорія цінностей була теологічною або позитивістською, як, втім, і неокантіанською, і феноменологічною, і марксистською...» [3].

В. Веркмайстер у роботі «Історичний спектр теорії цінності» виділив ще більшу кількість підходів до теорії цінностей: утилітаристський, економічний, метафізичний, персоналістський, психолого-генетичний, феноменологічний, інструменталістський, релятивістський, емоційно-інтуїтивістський, емпірико-пізнавальний, лінгвістичний і багато інших [2].

Свою класифікацію теорії цінностей представив і видатний сучасний російський вчений М. Каган. Він вважає, що «...всі вчення про цінності діляться на дві диференціальні сили: одна криється в спеціальних інтересах різних наук до феномену цінностей, з іншого боку, аксіологічні вчення розрізняються за методологічним і світоглядним принципами, що лежать в їхній основі» [2]. А вчений М. Кіссель виділяє інші типи теорії цінностей: натуралістичний психологізм, трансценденталізм, персоналістичний онтологізм, культурно-історичний релятивізм і соціологізм [2].

З наведеної вище інформації слід зазначити, що існує величезна різноманітність підходів, напрямків дослідження цінностей. З цієї безлічі класифікацій для аналізу проблеми цінностей логічно виділити найбільш перспективні: феноменологічний, екзистенціалістський, синергетичний, персоналістичний онтологізм, соціокультурний, прагматичний, філософсько-культурологічний, постмодерністський. Кожен з наведених підходів має і свої переваги, і свої недоліки. Тому перелічені підходи потребують короткого визначення їхньої специфіки.

Отже, феноменологічний підхід був розроблений і представлений німецьким філософом Максом Шелером. Для Шелера цінності можуть бути класифіковані за різними підставами. Він вводить поняття «сутносні залежності», які не залежать від виду та якості цінностей так само, як і від ідеї носія цінностей і засновані на цінностях як таких [1]. За своєю природою, виходячи з формальних сутнісних залежностей, вважає вчений, цінності розпадаються на два класи: позитивні і негативні. Шелер вніс великий внесок у визначення видів цінностей. Види й якісну своєрідність цінностей Шелер пов'язує з їхніми носіями.

Соціокультурний підхід і його представники дотримуються ідеї цінностей як соціально-нормативних регуляторів діяльності людини в суспільстві, її прагнень і поведінкових актів. Цінності розуміються як певний зв'язок між суспільною свідомістю і унікальним особистісним внутрішнім світом індивіда, тобто як зв'язок між суспільним буттям і особистісним. Один із провідних представників цього підходу Макс Вебер розглядав аксіологічні конструкти як концентрат культурних смислів, вони є підставами соціальної дії та поведінки індивіда.

У сучасних аксіологічних дослідженнях вітчизняні філософи дотримуються двох позицій. Перший підхід ґрунтується на суб'єктно-об'єктному характері цінностей (М.С. Каган, Л.Н. Столович, О.М. Бакурадзе та ін.), а згідно з другим, специфіку цінностей слід шукати в міжсуб'єктних відносинах (О.Г. Дробницький, Г.П. Вижлецов та ін) [1]. Автор вважає за необхідне зазначити, що обидва підходи не тільки не взаємовключають один одного, а навпаки доповнюють, акцентуючи увагу на різних моментах ціннісного ставлення.

Крім того, і та й інша концепції мимоволі виходять за межі власне філософського підходу до аналізу цінностей, спираючись також більшою чи меншою мірою на психологічний, соціологічний, культурологічний та інші підходи. Це, на думку автора деякою мірою обумовлено самим предметом дослідження. Цінності виникають, існують і функціонують в межах заданих соціокультурних систем, що робить необхідним звернення до історико-антропологічного і соціолого-культурологічного підходу аспектів дослідження.

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що методологічні підходи до аналізу цінностей дали підставу для розвитку безлічі напрямків філософської науки, наприклад, феноменології, соціології, герменевтики, екзистенціалізму і прагматизму. Вони дали початок розвитку суспільних і гуманітарних наук, сприяючи розвитку прогресу і загальнолюдської системи цінностей.

З вищесказаного випливає, що в сучасній філософській науці існує безліч різноманітних підходів і наукових систем дослідження аксіологічної сфери сучасної цивілізації. Багато вчених дотримуються вже сформованих історично методологічних підходів, таких як онтологічний, феноменологічний, соціокультурний, прагматичний і постмодерний. Кожен з них має право на існування і на цілком об'єктивне наукове дослідження. Але головне питання полягає в тому, який з цих теоретико-методологічних підходів принесе реальні, прагматично застосовувані до сучасної світоглядної парадигми результати. На підставі вивчених методів і підходів автор дійшов висновку, що найбільш дієвим буде синтезування і застосування декількох вже існуючих самостійних підходів, таких як соціокультурний, феноменологічний, постмодерністський.

Таким чином, проведений вище аналіз проблеми методологічних підстав аксіологічної парадигми постмодерну говорить про те, що сучасне трансформаційне суспільство потребує не тільки розробки соціально-культурологічних проблем сучасної цивілізації, а й філософських підстав ціннісного шару соціальної реальності. Відомий американський соціолог і футуролог А. Тоффлер у передмові до книги «Цінності та майбутнє» писав: «...перед людством сьогодні відкриті багаті і різноманітні можливості подальшого розвитку. Але яке майбутнє воно обере, залежатиме і зокрема, і в кінцевому рахунку від цінностей, які визначають процес прийняття ним рішень» [1].

Список літератури / References:

1. Лукьянов В.Г. Методология гуманитарного знания в перспективе XXI века. К 80-летию профессора Моисея Самойловича Кагана / В.Г. Лукьянов: материалы международного науч. конф. – СПб.: Санкт-Петербургское философское общество, 2001. – С. 221-224.

- Lukyanov, V.G. (2001), "Methodology of humanitarian knowledge in XXI age perspective. For 80 years prof. Kagan", Proc. of Int. Conf., St.-Petersburg, pp. 221-224.
2. Каган М.С. Философская теория ценности / М.С. Каган. – СПб., 1997. – 206 с.
Kagan, M.S. (1997), *Filosofskaya teoriya tsennosti* [Philosophical theory of value], St.-Petersburg, Russia.
 3. Столович Л.Н. Философская теория ценностей / Л.Н. Столович, М.С. Каган // Вопросы философии. – 1998. – № 5. – С. 155-159.
Stolovich, L.N. and Kagan, M.S. (1998), "Philosophical theory of value", *Voprosy filosofii*, no. 5, pp. 155-159.
 4. Киссель М.А. Экзистенциализм и проблема «переоценки ценностей» / М.А. Киссель // Проблема ценности в философии / М.А. Киссель. – М.: Наука, 1966. – С. 219-234.
Kissel, M.A. (1966), "Existentialism and the problem of reappraisal of values", in *Problema tsennosti v filosofii*, pp. 219-234.
 5. Новейший философский словарь / Сост. А.А. Грицанов. – М.: В.М. Скакун, 1998. – 896 с.
Gritsanov, A.A. (1998), *Noveyshiy filosofskiy slovar* [Newest philosophical vocabulary], V.M. Skakun, Moscow, Russia.
 6. Новая философская энциклопедия: в 4 т. / Под. ред. В.С. Степина. – М.: Мысль, 2000-2001. – Т. 4. – 736 с.
Stepin, V.S. (2000-2001), *Noveyshaya filosofskaya entsiklopediya* [New philosophical encyclopedia], in 4 parts, Part 4, Mysl, Moscow, Russia.
 7. Философия. Часть вторая: Основные проблемы философии / Под ред. В.И. Кириллова. – М.: Юристъ, 2000. – 304 с.
Kirillov, V.I. (2000), *Filosofiya. Chast vtoraya: Osnovnyye problem filosofii* [Philosophy. Part two: General problem of philosophy], Yurist, Moscow, Russia.
 8. Философия: энциклопедический словарь / Под ред. А.А. Ивина. – М.: Гардарики, 2004. – 1072 с.
Ivin, A.A. (2004), *Filosofiya: entsiklopedicheskiy slovar* [Philosophy: encyclopedical vocabulary], Gardariki, Moscow, Russia.

Цель. Актуализация и системный анализ теоретико-методологического фундамента исследования современного аксиологического дискурса.

Методика. Обозначены основные проблемы и перспективы современной аксиологии как науки в контексте исторического генезиса и новейших исследований в данной области научного знания. Проведен анализ аксиологических фундаментальных концептов и методологических принципов в современной науке о ценностях, что помогло выявить наиболее перспективные и актуальные подходы для современных научных изысканий.

Результаты. Проведенное исследование показало, что методологические подходы к анализу ценности дали основание для развития множества направлений философской науки, таких как феноменология, социология, герменевтика, экзистенциализм и прагматизм. Они положили начало развитию многих современных общественных и гуманитарных наук, таким образом способствуя развитию прогресса и общечеловеческой системы ценностей. Таким образом, проведенный анализ проблемы методологических оснований аксиологической парадигмы постмодерна говорит о том, что современное трансформирующееся общество нуждается не только в разработке социально-культурологических проблем современной цивилизации, но и философских оснований ценностного слоя социальной реальности.

Научная новизна. Проведено исследование специфики методологического аспекта современного аксиологического дискурса в контексте различных направлений и подходов, что дало возможность автору выявить специфический систематизированный теоретико-методологический подход на основании таких подходов, как феноменологический, социокультурный, прагматический, экзистенциальный и др.

Практическая значимость. *Прагматическая сторона данного исследования состоит в дальнейшем использовании результатов, полученных автором, для разработки решений ценностной проблематики в современной социальной реальности.*

Ключевые слова: *аксиология, ценностные концепты, методологические основания, феноменология, дискурс, социум, нормы, классификация, научное исследование, парадигма.*

Objective. *Actualization and systematic analysis of theoretical and methodological foundations of research the modern axiological discourse.*

Methods. *The major issues and perspectives of modern axiology as science in the context of the historical genesis and the latest research in the sphere of scientific knowledge. The analysis of the fundamental concepts of axiological and methodological principles in the modern science of values that helped to identify the most promising and relevant approaches for modern scientific research.*

Results. *The study showed that the methodological approaches to the analysis of values provided the basis for the development of the set of directions of philosophical sciences, like as phenomenology, sociology, hermeneutics, existentialism and pragmatism. They laid the foundation for the development of many modern social sciences and humanities, thus contributing to the development and progress of universal values. Thereby, the analysis of the problem of methodological bases axiology postmodern paradigm suggests that modern transforming society needs not only in the development of socio-cultural problems of modern civilization, but also the philosophical foundations of the valuable layer of social reality.*

Scientific novelty. *A study of the specificity of the methodological aspects of contemporary axiological discourse in the context of different styles and approaches, which enabled the author to identify specific systematic theoretical and methodological approach based on such as phenomenological, socio-cultural, pragmatic, existential, etc.*

Practical value. *Pragmatic side of this research is subsequently using the results obtained by the author to develop solutions of value issues in contemporary social reality.*

Key words. *Axiology, values, concepts, methodological bases, phenomenology, discourse, society, norms, classification, scientific research, paradigm.*

Рекомендовано до публікації д-ром філос. наук
Андрєєвою Т.О. Дата надходження рукопису
25.11.2013 р.